

"Fra alle os, til alle jer"

Mediepolitisk udspil 2007-2010

Danske Filminstruktører

1.	INDLEDNING	2
2.	SAMMENHÆNG ML. MEDIAAFTALE OG FILMAFTALE ...	2
3.	PUBLIC SERVICE	3
4.	DR OG DET PRIVATE PRODUKTIONSMILJØ	3
5.	DIGITALISERING	4
6.	TILGÆNGELIGHED OG RETTIGHEDER	6
7.	DANSKE KUNSTNERE OG DANSK TV.....	6
8.	REKLAMEAFBRYDELSER	7
9.	AFSLUTNING	8

INDLEDNING

Som resten af det danske samfund ridder også instruktørerne begejstrede med på den teknologiske bølge. Vi glædes over de nye digitale muligheder for at producere, distribuere og afspille vores film – og dette hurtigere, bedre og billigere end nogensinde før – og er klare fortalere for, at så mange som muligt gives muligheden for at nyde vores film på alle medier og alle platforme.

Problemerne opstår imidlertid når vi oplever, at den næsegruse beundring for den nye teknologiske muligheder skaber en irritation i samfundet, ja næsten en modstand mod de rettigheder, vi som skabende kunstnere har kæmpet hårdt for at opnå, og som danner grundlaget for vores levebrød.

Danske Filminstruktører er af den klare overbevisning, at ophavsrettigheder ikke bremser den teknologiske udvikling, men snarere er tvingende nødvendige medspillere hertil. For kun dermed kan vi sikre os, at udbredelsesteknologien ikke oversvømmes af ligegyldigt og kvalitetsløst indhold til de danske forbrugere, og kun derved bibeholder Danmark en rigt facetteret kunstnerisk branche.

Hvordan man forbedrer og videreudvikler samarbejdet mellem den rettighedsbærende verden og de digitale motorveje og samtidigt bevarer et danskproduceret indhold af høj kvalitet handler dette udspil om.

SAMMENHÆNG ML. MEDIAAFTALE OG FILMAFTALE

I forbindelse med indgåelsen af det nugældende Medie- og Filmforlig, blev det besluttet, at DR og TV2 skulle forpligtes til at støtte det eksterne filmproduktionsmiljø ved at sætte penge i et bestemt antal film – både spillefilm og kort- og dokumentarfilm. Den tidligere usikkerhed mht. hvilke "film", som var inkluderet i støtten blev fjernet og pludselig oplevede branchen en næsten uhørt konkurrence mellem tv-selskaberne om at få "fingrene" i de bedste projekter. Og hvor den enkeltstående dokumentarfilm havde svære vilkår under det forrige medieforlig, idet navnlig TV2 kun ville støtte de mere flygtige reality-lignende doku-serier, har sammenkædningen også betydet, at den enkeltstående dokumentarfilm har fået en absolut nødvendig re-lancering.

Denne **sammenhæng** mellem de to forlig ser Danske Filminstruktører meget gerne fortsat i de nye forlig, idet den har været det bærende element for et mere frugtbart produktionsmiljø, samtidigt med, at den og standardkontrakten for spillefilm har sørget for, at det ulige magtforhold, som fandtes mellem branchen og tv-stationerne er blevet rettet op. Det er derfor utvivlsomt, at det også vil have en gavnlig effekt, såfremt man udarbejder en standardkontrakt på kort- og dokumentarfilmområdet.

PUBLIC SERVICE

I et fremtidigt mediebillede med uanede antal tv-stationer, som bombarderer seerne med diverse programmer af tvivlsom lødighed, er det af afgørende betydning, at de danske tv-seere er sikret to tv-stationer, som viser kvalitets tv-programmer, baseret på uafhængige og velunderbyggede informationer, og som demonstrerer det ypperste dansk kunst- og kulturliv kan præstere.

Derfor er Danske Filminstruktører også enig med DR's nye generaldirektør Kenneth Plummer om, at DR må sikres en højere licens, for kun på den måde kan DR følge med i den udvikling på TV-området, som er helt nødvendig for at sikre sig seere. Kvalitets-tv koster penge, men er det ikke også de programmer vi aller helst vil se ?

Ligeledes mener vi ikke, at én public service station er nok, hvilket erfaringerne fra de sidste 10 års danske udvikling viser, idet DR med skabelsen af TV2 fik netop det incitament til at stræbe for at blive endnu bedre. Det sammen- og modspil de to kanaler har med hinanden, har været til stor glæde for seerne – hvilket også afspejler sig i seertallene, der viser, at de kommercielle kanaler bliver fravalgt i stor stil.

Faktisk er seertilslutningen til disse tv-stationer så lav, at lå de ikke beskyttet i "pakker" indeni kabelnettet, og dermed automatisk var sikret en potentiel stor seerskare/brugerbetaling, kunne man med velbegrundet hu frygte, at de ikke ville have et økonomisk grundlag for at eksistere. Reklamebetalingerne er for disse stationer en forsvindende lille andel, set i forhold til indtægterne fra kabelpakkerne – også selvom de via deres placering i England reklameafbryder programmerne. Mere herom senere.

DR OG DET PRIVATE PRODUKTIONSMILJØ

Danske Filminstruktører er selv sagt ikke tilhænger af, at en eller få store mastodonter styrer det danske tv-produktionsmarked. TV-monopol er aldrig godt – hverken for branchens aktører eller seerne ! Og vi ville være de første til at råbe vagt i gevær, hvis vi i samarbejdet med DR oplevede en tendens til ensretning eller kunstnerisk indblanding, men den oplevelse har vi indtil videre ikke haft.

DR er afhængig af branchen og de ideer til programmer, som tilbydes tv-stationen. Vi oplever en lyst i DR til at afprøve et væld af ideer, og DR har også været den af de 2 tv-stationer, som i forlængelse af sidste medieforligs forpligtelser, har været hurtigst og mest kreativ til at få omsat kravene til realiteter.

Derudover er DR historisk set en betydeligt bedre arbejdsplads at arbejde på for vores medlemmer end de forskellige små private tv-producenter. DR har indgået

overenskomster med branchens organisationer og virker mere villige til at drøfte de problemer, som løbende opstår, end de private producenter. Det har f.eks. indtil videre været umuligt at få indgået en overenskomst med producenterne, hvilket er tankevækkende set i lyset af, at vi var blandt de stærkeste fortalere for, at de private producenter fik forbedrede aftalevilkår via "standardkontrakten".

Man skulle tro at vores støtte ville få producenterne til at ønske at regulere forholdet til instruktørerne, men resultatet er fortsat, at ansættelsesforholdene for vores medlemmer hos producenterne ikke kan sammenlignes med dem de får i DR og den efterfølgende royaltybetaling kører også mere smurt hos DR end hos de private producenter.

DIGITALISERING

Digitalisering er nutidens "buzz-word". Alle taler om det og alle vil have det. I en tidsånd som denne, er risikoen for at træffe uovervejede beslutninger nærliggende, og vi mener derfor at både beslutningstagere, forbrugere og organisationer som vores bør forholde sig afventende og slå koldt vand i blodet og i stedet begynde at stille de spørgsmål, som kan afdække de virkelige ønsker for fremtidens digitale TV. For langt hen af vejen, er snakken om digitalisering én gang honnør-retorik!

Digitalisering er jo bare en anden måde at transportere informationer på. Ved digitalisering går man fra en smal landevej til en splinterny motorvej. Det er blot den grundlæggende struktur man ændrer på.

I princippet kan alle i Danmark modtage digitalt tv i dag. Enten via kabel-tv eller via satellit/parabol. DR og TV2 producerer i dag langt de fleste af deres programmer digitalt, men f.eks. TV2 udsender dem analogt via det eksisterende jordbaserede sendenet. Først i det øjeblik DR og TV2 selv kan udsende digitalt, vil deres programmer optræde digitalt i kabel-tv og via satellit. Pointen er, at digitaliseringen af sendenet er gennemført, når DR og TV2 begynder at sende fra det digitale jordbaserede sendenet næste forår.

Tilhængerne af det jordbaserede digitale sendenet fremhæver, at det er en nem, billig og nødvendig investering for at befolkningen fremover kan få lige landsdækkende adgang til public service stationerne. Fordelene ved det digitale sendenet skulle efter sigende være, at alle kan modtage tv via en lille stueantenne - i fx en campingvogn, eller på en mobiltelefon med indbygget antenne. Det skulle dække Danmark 100 %. Desuden kan digitalisering gøre udvekslingen af programmer med andre lande mere smidig og billig.

For et par år siden lavede man et fuldskala digitalt tv forsøg i Nordjylland. Man producerede og udsendte digitalt tv via jordbaserede sendemaster. Tv seerne fik

udleveret gratis set-top bokse. Selvom de projektansvarlige mente man opnåede mange værdifulde erfaringer med forsøget, var det seermæssigt en dundrede fiasko.

I Danmark har man besluttet, at det jordbaserede digitale sendenet i første omgang kun skal omfatte DR og TV2. Det er en rationel og fornuftig beslutning set i lyset af erfaringerne fra andre lande, hvor man har forsøgt sig med en væsentlig større model.

Det siger sig selv, at de kommercielle kanaler (med undtagelse af TV2's moderkanal, der har public service forpligtigelser) ingen umiddelbare ønsker har om at ligge i et digitalt sendenet, hvor de vil være tilgængelige for hele befolkningen. Deres største indtjeningskilde genereres ved at ligge i lukkede kabelanlæg eller sende fra satellit med kryptering, hvor de kan kræve brugerbetaling. De ønsker heller ikke at være tilgængelige enkeltvis, men kun at optræde i kanal-pakker, hvor de via de høje seertal fra DR og TV2 kan følge med "som det tynde øl".

Som det er nu, egner de kommercielle tv-stationers adfærd og forretningsmodel sig ikke til et offentligt digitalt jordbaseret sendenet.

Så man må spørge sig selv; selvom det ved første tanke kan virke "smart" at få de kommercielle tv-stationer ind på det digitale sendenet ved at lokke med liberaliserede reklameregler m.m., bør man måske snarere få belyst, under hvilke betingelser de kommercielle tv-kanaler ønsker at sende i et dansk digitalt jordbaseret sendenet. Måske er deres ønsker af en sådan karakter, at det slet ikke er ønskværdigt at have dem med.

Når man nu har muligheden for at bygge et helt nyt og jomfrueligt system op, hvorfor så lefle for den laveste fællesnævner? Hvorfor ikke starte med at spørge sig selv, om hvilke ønsker man generelt har til landsdækkende dansk TV. Ønsker vi reklameafbrydelser? Ønsker vi overfladiske og sensationshungrende programmer? Ønsker vi den type journalistik de kommercielle tv-kanaler lægger for dagen? Det er nu vi har chancen for at bremse en udvikling, som i USA har skabt et A og et B-hold af seere, hvor de få betaler for at se public service lignende tv-kanaler, mens resten er prisgivet de kommercielle kanaler.

Alt afhængig af ens overbevisning, kan man sågar vælge at se det digitale sendenet som ligestillet med andre vigtige samfundsopgaver, såsom vejnettet, skoler m.m. Viden er som bekendt magt, og kun ved at sørge for en bred, uafhængig og landsdækkende videns- og underholdningsstrøm til befolkningen kan man sikre grundlaget for den fortsatte lighed i vores samfund.

TILGÆNGELIGHED OG RETTIGHEDER

En digital medieeksplosion kan ikke udfolde sig optimalt uden et indhold, som får folk til at investere i de nye afspilningsmetoder. Hvem gider f.eks. eje en iPod hvis man kun kan høre frikøbt elevatormusik herpå ? Sådant er det heldigvis ikke gået, for en lang række faktorer har støttet op om at give forbrugerne de bedste oplevelser, når forbrugeren selv ønskede dem.

Et meget vigtigt element har været, at rettighedshavernes organisationer i takt med den teknologiske udvikling har skabt mulighederne for, at rettigheder kan cleares nemt, hurtigt og til en rimelig pris. Selvom de ikke reklamerer særligt meget med det, indtager Copy-Dan jo en helt unik særstilling, ved at være det ene sted, hvor man kan opnå ret til at udnytte en langt række værker. Var det ikke for Copy-Dan ville vores skoler ikke have den brede adgang til et uendeligt antal værker til undervisningsbrug, ligesom det danske kabelanlæg via etableringen af Copy-Dan kan tilbyde danskerne et stort antal tv-kanaler, som landene omkring os slet ikke har mulighed for.

Da ophavsretsloven blev ændret sidst, var flere kunstnerorganisationer blandt fortalere for indførelsen af en ny bestemmelse, kaldet §30A, som skulle lette muligheden for at indgå generelle aftaler om åbningen af tv-stationernes arkiver. Alle parter i sagen - både vi, seerne og tv-stationerne - ønsker at de ældre programmer, som er en del af danskerne historie, åbnes op for offentligheden. Mange af programmerne har mistet pusten over tiden, men flere har forsat "et liv" og burde kunne nydes af så mange som muligt.

Danske Filminstruktører mener, at man med de generelle aftaler kan sikre sig, at programmerne kommer ud til publikum, og at de kunstnere, som arbejdede freelance på projektet, modtager betaling for den nye udnyttelse. Og fordi den teknologiske udvikling er så svær at spå om, kan man øremærke hver aftale til præcist den nye udnyttelsesform, som ønskes.

DANSKE KUNSTNERE OG DANSK TV

Danskerne vil se danske drama-serier og danske film. Antallet af biografgængere til en dansk film er Europas næsthøjeste (kun overgået af Frankrig, som opererer med et kvotesystem), og de danske dramaserier har langt over 1 mio. seere pr. afsnit, hvilket er exceptionelt set i lyset af de underholdningstilbud nutidens forbrugere bombarderes med hver dag.

I konsekvens heraf, har DR netop meddelt, at man vil opgradere antallet af producerede dramatiske timer, så danskerne i fremtiden vil få endnu flere dansk-producerede serier at se. Ligeledes taler flere politiske partier

om, at man vil fokusere på TV2's mulighed for at følge med i konkurrencen om seernes gunst, når det gælder dramaserier, idet TV2 indtil videre ikke kvalitetsmæssigt har kunnet følge med DR's serier.

Rigtig god dansk dramatik og danske film koster ! Når en serie er blevet kælet for med skuespillerprøver, mange takes pr. scene el. lign, eller en film har haft rigtigt gode forhold under præ- og postproduktion og under optagelserne, afspejles det altid i den endelige produktion. Indtil videre er det kun DR, som har været villig til at tage den risiko, det altid er, at bruge mange 1.000 kr. pr. serieminut.

Men selv TV2 har fået øjnene op for, at de danske tv-seere ønsker dansk tv-dramatik, for i det seneste nummer af "TV2 medienyt" citeres dramaredaktøren for at udtale; *"Det er vigtigt, at TV2 viser dansk drama. Seerne elsker det, og her har vi mulighed for at vise spændende og relevante historier på vores eget sprog og fra vores egen kultur. Med drama kan vi skabe store fælles tv-oplevelser for danskerne. Serier, der i koncentreret form kan fortælle danskerne historier om dem selv og deres samtid".*

REKLAMEAFBRYDELSER

Dansk film oplever i kraft af sin særlige danske historiefortælling stor succes i ind- og udland. For at bevare denne egenart, er det af afgørende betydning, at filmene bliver behandlet/afspillet med den respekt de fortjener. Vi finder det f.eks. forstemmende, at visse tv-stationer bevidst kalkulerer med at afbryde de viste film et stort antal gange, når en nyligt afsagt dom i Sverige (som har en enslydende ophavsretslov med Danmark), har udtalt, at reklameafbrydelser er krænkende for filmen og den oplevelse seeren har af filmen. Ligesom vi finder det uforståeligt, at selv forstandige folk af kommercielle årsager, kan komme med politiske forslag, som i realiteten betyder, at fremtidens danske seer vil få ødelagt sin filmoplevelse.

I en undersøgelse foretaget af TV2 reklame tidligere på året, spurgte man seerne, om hvilke faktorer, der fik dem til at vælge en bestemt tv-station. Som den næsthøjeste faktor valgte tv-seerne, at man især gik efter en tv-station, som ikke reklameafbrød sine udsendelser. Denne undersøgelse understøtter de mange andre undersøgelser som enstemmigt har afdækket, at de danske tv-seere ikke ønsker reklameafbrydelser indført i dansk TV.

I deres medieudspil har Det Radikale Venstre foreslået, at de kommercielle tv-stationer skal have lov til at reklameafbryde, for at "lokke" dem til at dække en del af omkostningerne ved det digitale sendenet. Dette forslag er Danske Filminstruktører stærk bekymrede over. Som ophavsretsloven er formuleret nu, vil de kommercielle kanaler ikke kunne afbryde film, men derimod være nødt til at

sende efter de danske reklameregler. Denne retsstilling vil Danske Filminstruktører, som filmenes fortalere, blive ved med at kæmpe for, og dermed, at den respektløse afbrudte visning af vores kunstneriske værker ikke bliver en del af fremtidens danske tv-billede.

AFSLUTNING

Vi står på tærsklen til en medierevolution, som kan få selv de mest erfarne til at holde vejret. Vi kender ikke alle muligheder ned i detaljer, men af frygt for at gå glip af selv det mindste teknologiske gode, skynder vi os at gøde jorden for, at alt skal være muligt. Forbrugeren (og informationsudbyderen) er konge og han skal have fri adgang til alt.

Når man er så forhoppet på at give alt frit, er der en tendens til at glemme, at der er historisk meget velbegrundede årsager til, at det danske medie-billede ser ud som det gør. Der er f.eks. en grund til, at vi ikke har Berlusconi-tilstande i Danmark og der er gode grunde til, at vi ikke har et medie-billede, som det der eksisterer i USA.

Hvis man fortsat ønsker at bevare det danske medie-billede med uafhængige public service stationer med lødige og kulturelt mangfoldige programmer, må man se i øjnene, at det ikke bevares ved at give de kommercielle kræfter frit spil. Det er desværre et faktum og vi har alt for mange dårlige eksempler fra landene omkring os til at bevise påstanden med.

Men som alle politiske tiltag er det et spørgsmål om prioritering og overbevisning. Tror man på, at markedet selv vil regulere dette spørgsmål, hvis man åbner alle døre. Vil vi fortsat få kvalitetsmæssigt gode programmer og tv-serier, hvis politikerne ikke sætter klare rammer herfor? Vi tror det ikke.

November 2005
Danske Filminstruktører